

CAPITOLUL 6
POLITICI SECTORIALE

REZUMATUL CAPITOLULUI 6

Acest capitol prezintă sintetic principalele politici sectoriale ale ordonatorilor principali de credite pe care aceștia le-au avut în vedere la formularea proiectului de buget pe anul 2002, reflectând perfecționarea filozofiei bugetare în abordarea bugetului național, prin orientarea acestuia către obiective, performanță, rezultate.

Anumite sectoare (agricultură, transporturi, mediu) sunt sprijinite de finanțarea din fondurile de tip structural ISPA și SAPARD, care conform principiului aditivității vor fi folosite în completarea și nu în locul celor naționale.

Principalele politici sectoriale pentru anul 2002 sunt legate de:

- ➔ **susținerea politicilor sociale și de acompaniament social** (asistență socială, pensii, ajutoare și indemnizații, sănătate, învățământ) care vor avea efecte pe termen lung asupra condițiilor de viață ale populației și a nivelului de instruire, ceea ce crează premise pentru realizarea unei economii durabile în domeniul forței de muncă. Astfel, importante fonduri sunt repartizate către asistență socială, învățământ, sănătate;
- ➔ **sprijinirea acțiunii de apărare, ordine publică și siguranță națională**, având în vedere necesitatea măsurilor de restructurare și modernizare a acestor sectoare în perspectiva aderării la NATO și Uniunea Europeană;
- ➔ **susținerea unor sectoare ale economiei reale**: industrie, agricultură, transporturi și comunicații, mediu și ape.

În domeniul **administrației publice locale** va continua procesul de descentralizare a finanțării unor servicii din bugetele locale, asigurându-se și resursele corespunzătoare. În afara activităților descentralizate în anul 2001 (învățământul preuniversitar, creșe, consultanță agricolă), pentru anul 2002 se are în vedere includerea în bugetele locale a sumelor pentru:

- ➔ plata personalului neclerical;
- ➔ finanțarea unor instituții de cultură ce vor trece la autoritățile locale;

- ➔ alocarea directă, fără a mai fi trecute prin bugetele unor ministere, a sumelor pentru:
- ❖ susținerea sistemului de protecție a persoanelor cu handicap;
 - ❖ susținerea sistemului de protecție a copilului.

Acțiuni social-culturale

Cheltuielile pentru acțiuni social-culturale îndeplinesc un important rol economic și social și din acest motiv necesită importante fonduri bănești din partea societății, îndeosebi din partea statului.

Asistența socială, alocațiile pentru copii, pensiile și alte ajutoare continuă să dețină ponderea cea mai mare din produsul intern brut și în anul 2002 (11,2% față de 10,8% în anul 2001). Sumele alocate sunt destinate, în principal, următoarelor **obiective**:

- majorarea alocațiilor pentru copii începând cu 1 ianuarie 2002 la 150 mii lei și începând cu 1 iulie 2002 la 180 mii lei;
- aplicarea primei etape de recorelare a pensiilor concentrată, în principal, pentru pensionarii cu cele mai mici pensii;
- finanțarea programelor pentru susținerea sistemului de protecție a drepturilor copilului și a sistemului de protecție a persoanelor cu handicap;
- finanțarea programelor de protecție socio-profesională a persoanelor cu handicap;
- acordarea de ajutoare familiilor cu dificultăți în acoperirea minimului de subzistență.

Investiția în **educație** și în formarea oamenilor este cea mai rentabilă pentru dezvoltarea unei societăți pe termen lung. Politicile educaționale pe care le va promova Guvernul au ca obiectiv principal învățământul, cu implicarea actorilor principali ai procesului didactic.

Schimbările din sistemul de educație vor avea efecte în toate componentele societății, fiind pârghia hotărâtoare pentru trecerea la noua economie.

Obiectivele principale urmărite în acest sector sunt:

- consolidarea rolului școlii ca principală instituție de instruire și formare a unei forțe de muncă de calitate;
- finanțarea unor programe pentru:
 - ❖ sprijinirea materială a elevilor care provin din familii cu venituri reduse;
 - ❖ generalizarea învățământului preșcolar;
 - ❖ asigurarea manualelor școlare;
 - ❖ prevenirea abandonului școlar;
- ameliorarea calității învățământului astfel încât să se ajungă la standardele de performanță ale țărilor din Uniunea Europeană și OECD;

- asigurarea funcționării optime a mecanismelor de conducere a instituțiilor de învățământ superior în condiții de autonomie universitară și de gestiune financiară ce necesită creșterea resurselor extrabugetare.

Având în vedere importanța acestui sector, precum și obiectivele enunțate mai sus, fondurile publice pentru învățământ sunt estimate la 4,2% din produsul intern brut în anul 2002 față de anul 2001 (4,0% din produsul intern brut).

Și în anul 2002, învățământul participă la două programe comunitare:

- **Programul Socrates**, strâns corelat cu toate activitățile privind reforma învățământului din țara noastră, are în vedere:

- ❖ perfecționarea calității și relevanței educației pentru copii, tineri, adulți în cadrul unor schimburi profesional- culturale;
- ❖ stimularea inovațiilor teoretice și a practicilor specifice învățământului de toate gradele;
- ❖ adoptarea sistemului educațional la noi forme și tehnologii moderne de comunicare;

- **Programul Leonardo da Vinci**, care inițiază și susține proiecte transnaționale de cooperare între participanții interesați în formarea profesională a forței de muncă.

Politica în **domeniul sănătății**, potrivit Programului guvernamental și al Planului de acțiune al programului de guvernare pe perioada 2001-2004 are la bază faptul că îngrijirea sănătății trebuie să fie un bun public, accesibilă tuturor cetățenilor României, indiferent de capacitatea lor de plată, pe fondul asigurării unui acces liber și echilibrat la serviciile de sănătate.

Obiectivul strategic îl constituie “O Românie mai sănătoasă, cu o morbiditate scăzută și mai puține decese premature”.

Pentru realizarea acestor obiective, se are în vedere asigurarea respectării următoarelor principii:

- echitatea accesului la servicii medicale și distribuirea echitabilă a costului îngrijirii sănătății, inclusiv libertatea de alegere de către asigurați a prestatorilor de servicii medicale;
- eficacitatea furnizării serviciilor, precum și dezvoltarea conceptului privind organizarea serviciilor medicale integrate în scopul creșterii calității îngrijirii medicale;
- corelarea capacității de finanțare cu nivelul de dezvoltare a economiei având în vedere o acțiune amplă de restructurare a unităților existente, pe baza unor planuri strategice de lungă durată,

care să țină seama de evoluția nevoilor de servicii de sănătate ale populației;

- derularea proiectelor în domeniul reformei sectorului sanitar cu finanțare prin Banca Mondială sau alți finanțatori în condiții avantajoase, care să vizeze și dezvoltarea asistenței medicale primare, asistenței medicale de urgență și intraspitalicească integrată;
- crearea cadrului legal și a strategiei privind acțiunea de privatizare a unor activități, precum și a unor structuri funcționale ale sistemului sanitar;
- crearea de condiții organizatorice și financiare care să faciliteze adresabilitatea spre structurile funcționale sanitare și, în special, spre acelea care privesc asistența medicală primară și de urgență.

Politica în domeniul sănătății va urmări îmbunătățirea actualului cadru legislativ, precum și promovarea unor acte noi care să vizeze:

- lărgirea accesului la asistență medicală în mod echitabil pentru populația din mediul rural, cu venituri mici sau fără venituri, din zonele defavorizate;
- reglementări privind intervenția asupra unor determinanți ai sănătății aflați în afara controlului (fumatul, consumul de alcool și droguri, trafic rutier) cu respectarea reglementărilor Uniunii Europene valabile pentru acestea;
- norme obligatorii pentru menținerea sănătății mediului înconjurător.

Pentru acțiunea de sănătate se propun fonduri publice estimate la 4,2% din produsul intern brut în anul 2002, la același nivel ca în anul 2001.

Apărare, ordine publică și siguranță națională

Apărarea națională reprezintă o componentă importantă a strategiei de asigurare a siguranței naționale și în același timp, exprimă conținutul funcției externe a statului.

În ultimii ani, contextul economic și politic mondial a determinat o orientare către o armată mai puțin numeroasă și mai profesionistă. Pentru anul 2002, în domeniul **apărării naționale** sunt propuse fonduri publice estimate la 2,0% din produsul intern brut, la același nivel ca în anul 2001.

Principalele acțiuni și obiective care se regăsesc în **domeniul apărării naționale** se referă la:

- continuarea măsurilor de restructurare și modernizare a armatei în perspectiva aderării la Uniunea Europeană;

- îmbunătățirea managementului efortului de integrare euroatlantică;
- redimensionarea corpului de comandă cu nivelul forțelor aflate în proces de diminuare numerică, restructurare și modernizare;
- participarea la operațiuni în sprijinul păcii și umanitare.

Un fapt semnificativ de relevat în cadrul sectorului de apărare îl reprezintă faptul că întregul buget este alocat pe programe. Programele propuse spre finanțare vor cuprinde, în principal, elemente legate de:

- dinamica modificărilor structurale și a resursei de personal;
- instruirea trupelor;
- menținerea și îmbunătățirea nivelului de operabilitate al unităților, echipamentelor și infrastructurii;
- reconversia forței de muncă;
- participarea la acțiuni de cooperare internațională.

Politica în **domeniul ordinii publice și siguranței naționale** este de a face din acest sector o instituție în slujba cetățeanului, ordinii publice și siguranței naționale, avându-se în vedere, în principal, constituirea unui parteneriat cu comunitatea, eficientizarea activității, precum și modernizarea și compatibilizarea activității cu structurile corespondente din țările membre ale Uniunii Europene.

Pentru ordine publică și siguranță națională se estimează alocarea de fonduri publice de 2,0% din produsul intern brut în anul 2002, la același nivel ca în anul 2001.

Printre prioritățile acestui sector pot fi enumerate:

- adaptarea legislației specifice acestei activități în acord cu situația economică și socială din România, cu exigențele legislației internaționale în vederea îndeplinirii Acquis-ului comunitar;
- stabilirea cadrului legislativ și instituțional pentru combaterea firmelor electronice și a accesului neautorizat la informațiile electronice;
- demilitarizarea unor structuri prin trecerea serviciilor publice respective la autoritățile publice locale.

Programele propuse pentru finanțarea pentru anul 2002 sunt destinate, în principal, pentru:

- asigurarea desfășurării activităților specifice de păstrare a ordinii și liniștii publice;
- controlul trecerii frontierei și evidența străinilor;

- reconstrucția sistemului instituțional de ordine publică și de impunere a unui comportament modern și eficient de muncă a personalului din acest sector.

Acțiuni economice

Cheltuielile publice pentru acțiuni economice reflectă funcția statului de reglare a proceselor economice și se realizează prin intervenția statului, utilizând forme și instrumente specifice.

Politicile urmărite în **domeniul industriei** au în vedere orientarea acestui sector spre piață, în condiții de predictibilitate în creștere a mediului de afaceri, astfel încât agenții economici să acționeze în cadrul mecanismelor specifice unei economii de piață funcționale și pe baza unor reguli armonizate cu practica europeană.

Acțiunile de ajustare structurală vor urmări, în principal, următoarele:

- modernizarea și dezvoltarea agenților economici cu potențial de competitivitate;
- atragerea investițiilor străine în industrie prin politici stimulative și prin prezentarea priorităților privind dezvoltarea cooperării sub diferite forme cu firme de prestigiu în domeniu.

Fondurile propuse a se aloca pentru anul 2002 reprezintă 0,8% din produsul intern brut și au în vedere:

- finanțarea programelor tehnice de conservare sau de închidere a minelor;
- asigurarea fondurilor pentru protecția socială a personalului din sectorul minier;
- susținerea acțiunilor de ecologizare;
- finanțarea unor proiecte de investiții;
- subvenționarea sectorului extractiv.

Agricultura constituie o ramură economică de interes strategic național chemată să asigure securitatea hranei pentru populație și să producă pentru export.

Obiectivele generale ale acestui sector sunt:

- dezvoltarea durabilă a zonei rurale;
- atingerea parametrilor minimali de performanță în vederea integrării în Uniunea Europeană;
- creșterea veniturilor proprii și a capacității de capitalizare a producătorilor agricoli;

- consolidarea și dezvoltarea sectorului privat, prin promovarea unor programe de investiții specifice, eficiente și avantajoase pentru producătorii agricoli.

Planul Național pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală fundamentează Programul SAPARD, ca instrument de preaderare (pre-FEOGA) și, totodată, sprijină consolidarea agriculturii românești pentru a putea face față presiunii exercitate de competiția de pe piața comunitară și, în egală măsură, pentru a îmbunătăți activitatea agenților economici și condițiile de viață a locuitorilor din zonele rurale. De menționat că Programul SAPARD reprezintă un prim test al capacității instituționale și de management prin care se intenționează realizarea următoarelor obiective:

- modernizarea, restructurarea și înnoirea sistemelor de producție agroalimentară, asigurând premisele atingerii cerințelor de calitate din Uniunea Europeană;
- dezvoltarea unei activități în acord cu cerințele standardelor de protecție a mediului din Uniunea Europeană;
- creșterea numărului locurilor de muncă, atât prin diversificarea activităților agricole și non-agricole practicate, cât și prin intensificarea activităților de bază.

Agriculturii îi sunt propuse în anul 2002 fonduri publice, incluzând și cofinanțarea Programului SAPARD, estimate la 1,5% din produsul intern brut față de 1,2% în anul 2001.

Opțiunile strategice ale României în **domeniul infrastructurii de transport** au în vedere dezvoltarea unei rețele eficiente, compatibile cu rețeaua europeană de transport, care să sprijine dezvoltarea durabilă a României și să asigure protecția mediului înconjurător.

Obiectivele specifice ale acestui sector au în vedere:

- reabilitarea, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport pentru îmbunătățirea confortului călătorilor;
- eficientizarea transportului de marfă, în vederea alinierii sistemului național de transport la sistemul european;
- maximizarea efectelor pozitive asupra mediului și minimalizarea impactului global și local pe care activitățile de transport le generează;

- realizarea principalelor proiecte de infrastructură (feroviar, rutier, căi navigabile) cuprinse în Pactul de stabilitate pentru Europa de Sud-Est.

Activitățile de transport și comunicații îi sunt propuse în anul 2002 fonduri publice, incluzând și cofinanțarea Programului ISPA - transporturi, estimate la 3,5% din produsul intern brut față de 3,3% din produsul intern brut în anul 2001.

Politica în domeniul gospodăririi apelor se concentrează pe gospodărirea rațională a resurselor de apă și protecția acestora împotriva epuizării și poluării în interdependență cu principiile protecției mediului și asigurării unei dezvoltări durabile. Aceasta se va face ținând cont de faptul că apa este “bun cu valoare economică și socială” și că trebuie asigurată satisfacerea cerinței de apă pe baza criteriilor de folosire rațională, conservare, eficiență economică și echitate socială.

Politica sectorială în domeniul protecției mediului se va axa, în principal, pe următoarele principii și direcții de acțiune:

- dezvoltarea cadrului juridic și consolidarea capacității instituționale pentru protecția mediului, pentru conservarea diversității biologice și pentru utilizarea durabilă a componentelor sale;
- elaborarea legislației naționale în concordanță cu legislația de mediu din statele Uniunii Europene;
- reducerea consumurilor de substanțe care distrug stratul de ozon (ODS), conform strategiei în domeniu aprobate de Guvern;
- managementul deșeurilor;
- întărirea controlului și eliminarea pericolului pe care îl reprezintă deșeurile toxice;
- asigurarea autorizării și a controlului exporturilor și importurilor de materiale nucleare, de materiale de interes nuclear, de materiale, echipamente și instalații cu dublă utilizare de surse de radiații și de instalații nucleare;
- asigurarea transportului în siguranță al materialelor radioactive;
- conștientizarea publicului și a celorlalți reprezentanți ai societății civile, cu privire la necesitatea protecției mediului.

Pentru activitatea de gospodărire a apelor și protecția mediului se propun fonduri în anul 2002 estimate la 0,3% din produsul intern brut.

Proiectele promovate în domeniul protecției mediului beneficiază și de asistență nerambursabilă de circa 120 milioane EURO/an prin Programul ISPA.

În domeniul **dezvoltării economice** de ansamblu și al **dezvoltării regionale**, în special, obiectivele urmărite se vor axa, îndeosebi, pe:

- crearea unor măsuri active de susținere a dezvoltării economice la nivel comunitar și regional;
- concentrarea eforturilor de dezvoltare economică prin instrumente financiare (ceea ce permite o mai eficientă cuantificare a ajutorului de stat și orientarea acestuia pe obiective precise) și o diminuare a ponderii facilităților fiscale;
- realizarea creșterii economice prin:
 - ❖ valorificarea potențialului național și transformarea acestuia într-un avantaj competitiv, în contextul comercial global;
 - ❖ valorificarea potențialului turistic insuficient exploatat la nivel național și diversificarea serviciilor în raport cu standardele piețelor internaționale;
 - ❖ crearea unor spații cu destinații polivalente în vederea îmbunătățirii infrastructurii de afaceri la nivel regional;
 - ❖ promovarea unei culturi a inovării prin valorificarea zonelor cu potențial tehnologic;
 - ❖ crearea unor poli regionali de dezvoltare (la nivelul regiunilor N-E și V);
 - ❖ sprijinirea dezvoltării unor județe care înregistrează o situație deosebit de grea.

Programele de dezvoltare regională, pe lângă fondurile alocate din bugetul de stat vor beneficia și de asistență financiară nerambursabilă de la Uniunea Europeană.

În domeniul **administrației publice locale** va continua procesul de descentralizare a finanțării unor servicii din bugetele locale, asigurându-se și resursele corespunzătoare. În afara activităților descentralizate în anul 2001 (învățământul preuniversitar, creșe, consultanță agricolă), pentru anul 2002 se are în vedere includerea în bugetele locale a sumelor pentru:

- plata personalului neclerical;
- finanțarea unor instituții de cultură ce vor trece la autoritățile locale;
- alocarea directă, fără a mai fi trecute prin bugetele unor ministere, a sumelor pentru:
 - ❖ susținerea sistemului de protecție a persoanelor cu handicap;

- ❖ susținerea sistemului de protecție a copilului.

Prin proiectul legii bugetului de stat pe anul 2002 se propune alocarea de la bugetul de stat și de la bugetele fondurilor speciale pentru modernizarea drumurilor publice și pentru dezvoltarea sistemului energetic, pentru bugetele locale a sumei de 75.122,7 miliarde lei, respectiv:

- ➔ 26.976,0 miliarde lei cote defalcate din impozitul pe venit, reprezentând 61,5% din impozitul pe venit, ca și în anul 2001, din care:
 - ❖ 36,5% la bugetele locale ale comunelor, orașelor și municipiilor;
 - ❖ 10,0% la bugetul propriu al județului;
 - ❖ 15,0% la dispoziția consiliului județean pentru echilibrarea bugetelor comunelor, orașelor, municipiilor și județului;
- ➔ 9.277,9 miliarde lei sume defalcate din impozitul pe venit pentru echilibrarea bugetelor locale, din care 4.374,8 miliarde lei pentru asigurarea ajutorului social și ajutorului pentru încălzirea locuinței, potrivit prevederilor Legii nr.416/2001 privind venitul minim garantat;
- ➔ 2.151,0 miliarde lei sume defalcate din impozitul pe venit pentru subvenționarea energiei termice livrată populației (45% din subvenția totală, conform prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr.115/2001 privind reglementarea unor măsuri de asigurare a fondurilor necesare furnizării energiei termice și a gazelor naturale pentru populație);
- ➔ 31.218,7 miliarde lei sume defalcate din taxa pe valoarea adăugată pentru finanțarea cheltuielilor instituțiilor de învățământ preuniversitar de stat, creșelor, centrelor județene și locale de consultanță agricolă, descentralizate începând cu anul 2001, precum și a celor aferente susținerii sistemului de protecție a copilului și a persoanelor cu handicap, care din anul 2002 se prevăd în anexe distincte repartizate pe județe, fără a mai fi cuprinse în bugetele ministerelor;
- ➔ 2.751,4 miliarde lei transferuri de la bugetul de stat către bugetele locale, din care pentru:
 - ❖ investiții finanțate parțial din împrumuturi externe (1.900,0 miliarde lei);
 - ❖ locuințe și pietruirea drumurilor comunale și alimentarea cu apă a satelor (785,0 miliarde lei);

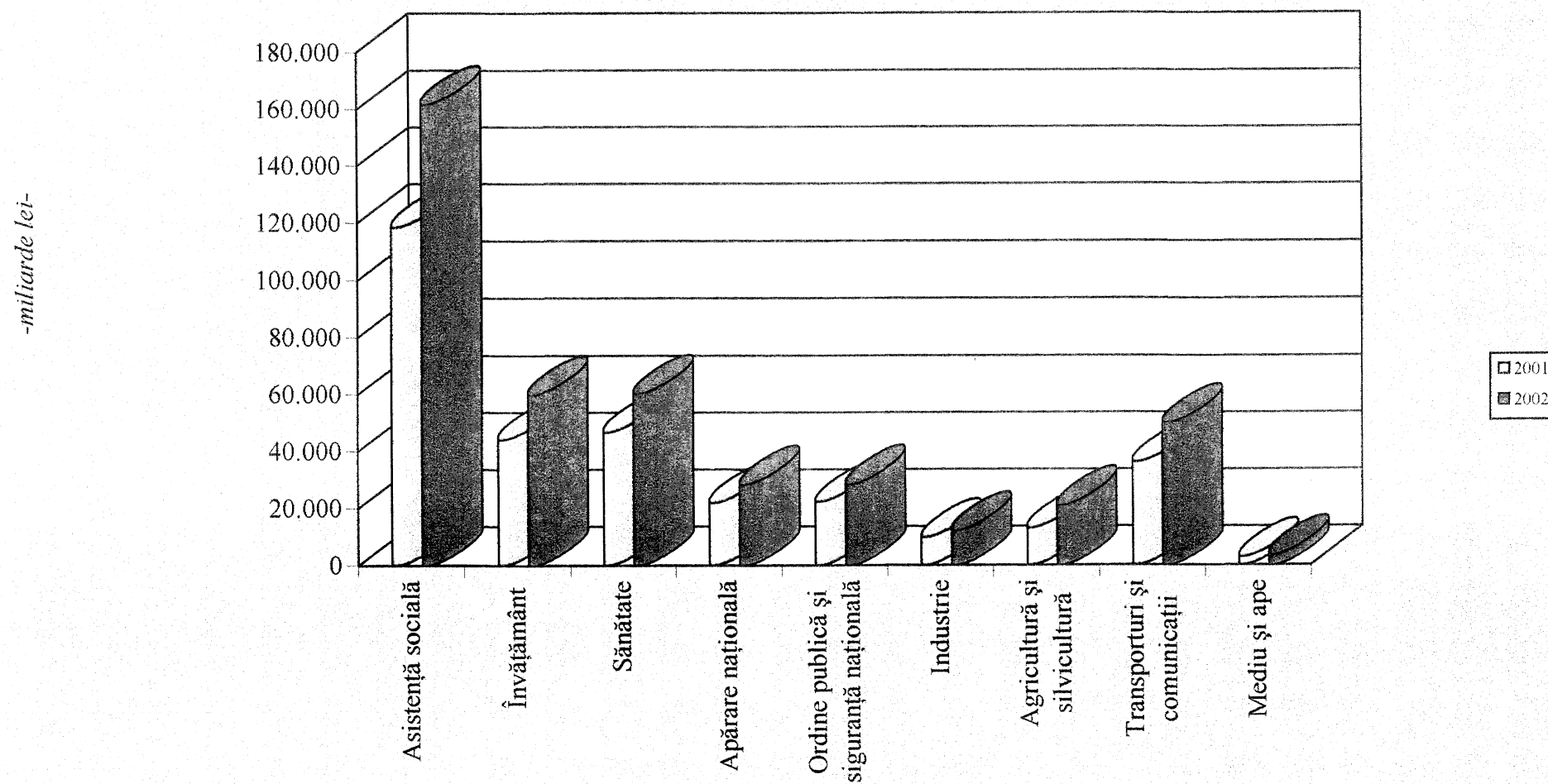
- ❖ elaborarea și/sau actualizarea planurilor urbanistice generale și a regulamentelor locale de urbanism (37,0 miliarde lei);
- ❖ aeroporturile de interes local (29,4 miliarde lei);
- 100,0 miliarde lei pentru susținerea proiectelor în sistemul energetic;
- 2.647,7 miliarde lei pentru drumurile județene și locale.

Pentru anul 2002 criteriul propus pentru repartizarea sumelor defalcate din impozitul pe venit pentru echilibrarea bugetelor locale, precum și a cotei de 15% din impozitul pe venit la dispoziția consiliului județean, este capacitatea financiară a unităților administrativ-teritoriale pe considerentul că aceasta concentrează mai bine sumele de echilibrare spre acele categorii de administrații publice locale ale căror venituri sunt insuficiente pentru asigurarea serviciilor publice, chiar și după obținerea cotelor defalcate.

Bugetele locale pe anul 2002 se estimează la circa 88.980,0 miliarde lei (formate din venituri proprii, cote, sume defalcate și transferuri de la bugetul de stat, transferuri de la bugetele fondurilor speciale pentru modernizarea drumurilor publice și dezvoltarea sistemului energetic), în creștere cu 25,4% față de anul 2001.

Evoluția principalelor acțiuni prezentate în acest capitol pe perioada 2001-2002 este redată în planșa nr.19.

Evoluția cheltuielilor bugetului general consolidat pe principalele acțiuni în perioada 2001-2002

Planșa nr.19